

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3457/2023
Рев2 3467/2023
18.09.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Марије Терзић, Драгане Миросављевић и Добриле Страјина, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Алексић, адвокат из ..., против туженог АД за железнички превоз робе „Србија Карго“ Београд, чији је пуномоћник Снежана Раденковић, адвокат из ..., одлучујући о ревизијама тужиоца изјављеним против пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1814/22 од 20.06.2022. године и Гж1 33/23 од 02.02.2023. године, у седници одржаној 18.09.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против става другог изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1814/22 од 20.06.2022. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1814/22 од 20.06.2022. године у ставу другом изреке и пресуда Првог основног суда у Београду П1 1526/20 од 09.11.2021. године у делу става другог, трећег, четвртог и петог изреке, за неисплаћени регрес и топли оброк за период од октобра 2017. године закључно са фебруаром 2018. године и предмет у том делу враћа првостепеном суду на поновно суђење.

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 33/23 од 02.02.2023. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 33/23 од 02.02.2023. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1526/20 од 09.11.2021. године, ставом првим изреке, дозвољено је преиначење тужбе. Ставом другим изреке, одбијен је преиначени основни тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да плати тужиоцу на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.10.2017. до 30.04.2018. године са законском затезном каматом на појединачне месечне износе од

доспелости до исплате, као неоснован. Ставом трећим изреке, одбијен је преиначени основни тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да плати тужиоцу на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 01.10.2017. до 30.04.2018. године са припадајућом законском затезном каматом на појединачне месечне износе од доспелости до исплате, као у ставу другом изреке. Ставовима четвртим и петим изреке, одбијени су као неосновани евентуални тужбени захтеви тужиоца да се обавезе тужени да плати тужиоцу на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.10.2017. до 30.04.2018. године и регрес за коришћење годишњег одмора за исти период износе, са припадајућом законском затезном каматом на појединачне месечне износе од доспелости до исплате, као у ставу трећем и четвртм изреке. Ставом шестим изреке, обавезан је тужилац да плати туженом трошкове парничног поступка од 7.950,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1814/22 од 20.06.2022. године, ставом првим изреке, укинута је пресуда Првог основног суда у Београду П1 1526/20 од 09.11.2021. године у делу става другог, трећег, четвртог и петог изреке, којим је одбијен тужбени захтев тужиоца на име неисплаћене накнаде за исхрану у току рада и на име неисплаћеног регреса за коришћење годишњег одмора за март и април 2018. године и у ставу шестом изреке и предмет је у том делу враћен првостепеном суду на поновно суђење. Ставом другим изреке, потврђена је пресуда Првог основног суда у Београду П1 1526/20 од 09.11.2021. године у преосталом делу става другог, трећег, четвртог и петог изреке и жалба тужиоца одбијена као неоснована.

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 2017/22 од 12.10.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован преиначени основни тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да му на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.03.2018. до 30.04.2018. године исплати укупан износ од 10.855,71 динар у појединачно опредељеним месечним износима у вредности са законском затезном каматом као у садржају тог става. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован преиначени основни тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.03.2018. до 30.04.2018. године исплати укупан износ од 4.076,19 динара у појединачно опредељеним месечним износима у вредности и са законском затезном каматом као у садржају тог става. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован преиначени евентуални тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.03.2018. до 30.04.2018. године исплати укупан износ од 20.812,85 динара у предвиђеним месечним износима у вредности и са законском затезном каматом, као у садржају тог става. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован преиначени евентуални тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.03.2018. до 30.04.2018. године исплати укупан износ од 6.101,59 динара у појединачно опредељеним месечним износима, у вредности и са законском затезном каматом, као у садржају тог става. Ставом петим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 7.950,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 33/23 од 02.02.2023. године одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Првог основног суда у

Београду П1 2017/22 од 12.10.2022. године. Одбијен је као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажних пресуда донетих у другом степену, тужилац је изјавио благовремену ревизију, због погрешне примене материјалног права, са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Одредбом члана 404. став 1. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20), у вези одредбе у вези члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, бр. 10/23), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, у односу на потврђујућу пресуду Апелационог суда у Београду Гж1 1814/22 од 20.06.2022. године, испуњени су услови прописани одредбом члана 404. став 1. ЗПП, да се ревизија сматра изузетно дозвољеном, јер је потребно уједначавање судске праксе у погледу права запослених код туженог на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, у утуженом периоду (од октобра 2017. године закључно са фебруаром 2018. године).

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 404. став 2. ЗПП.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, у горе наведеном делу, применом одредбе члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог у спорном периоду на пословима радног места Утврђено је да је за спорни период тужиоцу неисплаћена накнада за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора. Из налаза и мишљења судског вештака утврђено је а према прегледу месечних обрачуна исплата зараде за тужиоца за период од 01.10.2017. године закључно са 28.02.2018. године да је у вредност радног часа укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора и сведена на један радни час. Овакво дефинисање накнаде за исхрану и регрес имају запослени да се исти не могу новчано изразити. Према првој варијанти обрачуна у складу са чланом 32. Општег колективног уговора („Службени гласник РС“, бр. 50/08, 104/08-анекс 1 104/08- анекс 2, 8/2009), вештак је утврдио да тужиоцу за спорни период од 01.10.2017. до 30.04.2018. године припада накнада трошкова за исхрану у току рада у нето износу од 47.889,81 динар, регрес за коришћење годишњег одмора у нето износу од 19.517,31 динар. Вештак је дао и другу варијанту обрачуна и у складу са том варијантом која је урађена у складу са одредбом члана 171. Колективног уговора ЈЖТП „Београд“ („Службени гласник РС“, бр. 37/95... 7/00), произлази да за

спорни период од 01.10.2017. до 30.04.2018. године тужиоцу није исплаћена накнада на име трошкова за исхрану од 82.553,02 динара а за регрес за коришћење годишњег одмора 26.689,75 динара. Приликом исплате зарада тужени није исказивао износе накнаде трошкова тужиоца за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора што значи да није поступио у складу са Правилником о садржају обрачуна зараде односно накнада за који је у примени почев од исплате зараде односно накнаде зараде. Полазећи од одредбе члана 104. и члана 118. Закона о раду, као и члана 57. ст. 1. и 2. Колективног уговора за „Железнице Србије“ број 1/217-204 од 18.02.2017. године првостепени суд је закључио да је тужбени захтев неоснован, закључујући да су ове накнаде обрачунате у зараду која је тужиоцу исплаћена.

Овакву правну аргументацију првостепеног суда у свему је прихватио и другостепени суд налазећи да када уговор о раду и Колективни уговор као општи акт не утврђује висину накнаде ових трошкова већ се општим актом утврђује да се они обрачунавају у цену радног часа запослени не могу са успехом потраживати новчану исплату по овим основима јер нема одговарајућег општег акта. Стога је првостепену пресуду потврдио за период до марта 2018. године, а везано за март и април 2018. године је првостепену пресуду укинуо налазећи да је у међувремену донет нови Колективни уговор и према члану 59. Колективног уговора за АД за железнички превоз робе „Србија Карго“ од 24.05.2018. године је прописано да запослени има право на накнаду трошкова за исхрану у току рада у висини од 120.000,00 динара по дану без пореза и доприноса сразмерно броју дана проведених на раду. Даље ја закључио да је чланом 60. Колективног уговора прописано да запослени има право на регрес за коришћење годишњег одмора у висини од 12.000,00 динара без пореза и доприноса. Како се према одредби члана 126. назначеног Колективног уговора, његове одредбе примењују од марта 2018. године, то је првостепену пресуду у том делу укинуо и вратио првостепеном суду на поновно суђење.

Након тога, првостепени суд је донео пресуду П1 2017/22 од 12.10.2022. године и одбио тужбени захтев тужиоца у том делу а која пресуда је потврђена пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 33/23 од 02.02.2023. године.

У односу на потврђујући део пресуде Првог основног суда у Београду П1 1526/20 од 09.11.2021. године, по оцени Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право а због чега је чињенично стање непотпуно утврђено.

Одредбом члана 104. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 75/14), прописано је да запослени има право на одговарајућу зараду која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду. Према одредби члана 105. став 3. истог закона, под зарадом се сматрају сва примања из радног односа, осим накнаде трошкова запосленог у вези са радом из члана 118. тачке 1.-4. и других примања из члана 119. и члана 120. тачка 1. тог закона. Према одредби члана 118. став 1. тачке 5. и 6. Закона о раду, запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора. На основу одредбе члана 121. став 1. истог закона, послодавац је дужан да запосленом, приликом сваке исплате зараде и накнаде зараде, достави обрачун.

Колективним уговором за „Железнице Србије“ а.д. („Службени гласник РС“, бр. 4 од 24.03.2015. године) предвиђено је да одредбе које се односе на обрачун и исплату зараде, накнаду зараде и осталих примања запослених, се примењују од 01.02.2015. године. По члану 57. тог Колективног уговора, у вредност једног радног часа укључена је месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора.

По оцени Врховног суда, конкретизација права из наведене одредбе Колективног уговора (из 2015. године) није извршена, јер се из овако утврђене вредности радног часа не може утврдити који износ представља накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, пошто она није одређена у номиналном износу, ни анексом, а ни у обрачунским листама за исплату зараде тужиљи. Висина накнаде за исхрану у току рада и накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора мора бити одређена у истом номиналном износу за све запослене, без обзира на њихово радно место, коефицијент за обрачун и исплату зараде и стручну спрему. Због тога се не може прихватити становиште нижестепених судова да је у вредност ових трошкова урачуната у вредност радног часа, без одређивања висине накнаде у номиналном износу, јер у том случају висина накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, не би била иста за све запослене, већ би била условљена висином коефицијента за конкретно радно место и у директној сразмери са тим коефицијентом, па не би била иста за све запослене, што није правилно.

На основу изложеног, нижестепени судови због погрешне примене материјалног права нису ценили правилност обрачуна и висину тражене накнаде тужиоцу за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, дат у налазу и мишљењу судског вештака економско-финансијске струке, због чега је чињенично стање непотпуно утврђено, па нема услова за преиначење нижестепених пресуда.

У поновном поступку, потребно је да првостепени суд чињенично стање у потпуности и правилно утврди, како би имао могућност да, поступајући по примедбама из овог решења, о тужбеним захтевима тужиоца за исплату предметних накнада донесе правилну и закониту одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер зависи од његовог исхода, у смислу одредбе члана 163. став 4. ЗПП.

Из наведених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 2. ЗПП.

У односу на ревизију изјављену против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 33/23 од 02.02.2023. године, по оцени Врховног суда, нису испуњени услови прописани одредбом члана 404. став 1. ЗПП, за одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против другостепене пресуде у делу којим је потврђена првостепена пресуда, а којом је одбијен тужбени захтев тужиоца за солидарно обавезивање туженог АД за железнички превоз робе „Србија Карго“ Београд, да му накнади предметну штету за период од 01.03.2018. до 30.04.2018. године. Побијана одлука, у том делу, не одступа од постојеће судске праксе о непостојању обавезе

плаћања трошкова за исхрану и регрес. Ово из разлога што је чланом 60. став 1. Колективног уговора туженог „Србија Карго“ АД од 24.05.2018. године а који се према члану 127. примењује, за зараде и друга примања почев од марта 2018. године, произлази да тужилац нема право на тражене накнаде јер су исте њему исплаћене у свему са назначеним колективним уговором од 2018. године.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу трећем изреке донео применом одредбе члана 404. став 2. ЗПП.

Врховни суд је испитао дозвољеност ревизије тужиоца, у смислу одредбе члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, па је утврдио да ревизија није дозвољена.

Одредбом члана 441. ЗПП, прописано је да је ревизија дозвољена у парницама о споровима о заснивању, постојању и престанку радног односа. У свим другим случајевима, у парницама из радног односа о дозвољености ревизије одлучује се на основу одредбе члана 403. став 3. истог закона, у зависности од вредности предмета спора побијаног дела.

Тужбу ради накнаде штете тужилац је поднео 01.07.2020. године, а вредност побијаног дела правноснажне пресуде је 10.855,71 динара.

Према одредби члана 403. став 3. ЗПП, ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Имајући у виду да је ово имовинскоправни спор који се односи на новчано потраживање у коме вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе, следи да ревизија тужиоца није дозвољена на основу одредбе члана 403. став 3. ЗПП.

Из тих разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу четвртном изреке донео применом одредбе члана 413. ЗПП.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић